

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2024-0506611	Datum opzoeking:	4/06/2024
Referentienummer:	Kongostraat 80-1	Zoekdata:	44021A2914/00P000
Perceel:	44021A2914/00P000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Gent afdeling GENT 1 AFD, sectie A met perceelnummer 2914/00P000 [44021A2914/00P000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

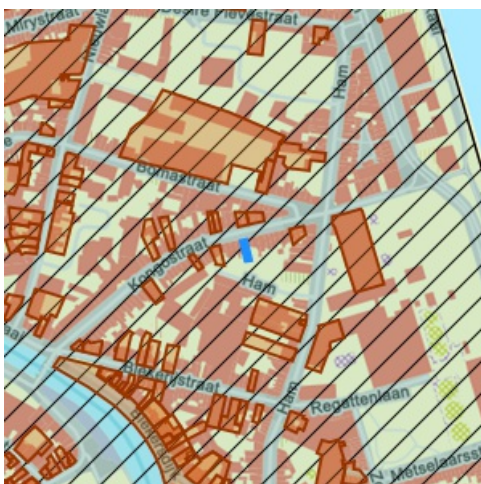
- Het onroerend goed is geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

Cultuurhistorische landschappen	Monumenten
Archeologische sites	Overgangszones
Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Historische stadskern van Gent: (detail zie bijlage)

Legende

Landschapsatlas	Archeologische zones
Landschapelijk erfgoed	Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

- ☑ Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer:** (detail zie bijlage)

Legende

- ☐ Bufferzones
- ☑ Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

- ☐ Gewestelijk
- ☑ Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

- Beheersplannen
- Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Historische stadskern van Gent: Archeologisch (detail zie bijlage)

Legende

- Archeologische erfgoed elementen
- Archeologische erfgoed gehelen
- Bouwkundig erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

- Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

 Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedplaats. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïventariseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïventariseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's

Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek

Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Document gegenereerd op basis van de gegevens ontvangen van het Agentschap Onroerend erfgoed via de ORIS webservices.

CIB vlaanderen vzw - Kortrijksesteenweg 1005 - 9000 Gent
0425.043.508 - vastgoedinfo@vastgoedloket.be

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: Kongostraat 80-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Gent afdeling GENT 1 AFD, sectie A met perceelnummer 2914/00P000 [44021A2914/00P000]

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Gent

Vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Gent (Gent)** Deze zone omvat de historische stadskern van Gent.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11888>

Beschermingsbesluiten

- [Historische stadskern Gent - https://id.erfgoed.net/besluiten/5886](https://id.erfgoed.net/besluiten/5886)
Vaststellingsbesluiten

Historische stadskern van Gent

Beknopte karakterisering

Typologies steden, stadsomwallingen

Datering middeleeuwen, nieuwe tijd

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De historische kern van Gent is gesitueerd op beide oevers van de Leie en de Schelde en hun samenvloeiing ter hoogte van de vroegere Sint-Baafsabdij. Zandige hoogten langsheen de valleien kunnen tot 15 m TAW reiken, met als uitzondering de Blandijnberg, met zijn 28 m de hoogste top. Het betreft meestal lichte zandleembodems (P-type), afgewisseld met alluviale bodems gaande van lemig zand (S) en zandleem (P) tot klei (U). Door het sterk verstedelijkte landschap valt de oorspronkelijke topografie echter vaak moeilijk te lezen. Op het gewestplan staat de historische kern bijna volledig ingekleurd als woongebieden met cultureel, historische en/of esthetische waarde, met vooral op de rand enkele parkgebieden.

Archeologische nota

De morfologie van de omwalde stad Gent, midden 19de eeuw, weerspiegelt in grote lijnen de stadsontwikkeling zoals die evolueerde van een kleine handelsnederzetting of *portus* bij de Schelde (wellicht late 9de eeuw) tot een van de grootste laatmiddeleeuwse binnenlandsteden in Noordwest-Europa (Decavele e.a. 1989; Boone & Deneckere 2010). De laatmiddeleeuwse fortificatie werd tussen de 16de en de late 18de eeuw herhaaldelijk aangepast aan nieuwe krijgstechnieken: bastions en buitenbolwerken vervingen de oudere middeleeuwse verdedigingselementen (Capiteyn e.a. 2007).

Gent heeft echter ook een belangrijk pre-middeleeuws verleden. De gunstige geografische ligging met zandige hoogten nabij de samenloop van de twee belangrijke rivieren, oefende al vele duizenden jaren voor onze tijdrekening aantrekking uit op de mens. Verspreid over het hele areaal vinden archeologen sporen terug uit de steentijden, de metaaltijden en de Romeinse tijd (Declercq & Laleman 2010). Zo werd onder meer in de buurt van de Sint-Pietersabdij een verzameling vuurstenen werktuigen opgegraven die de aanwezigheid bevestigen van omstreeks 9600-9000 v. Chr. rondtrekkende mensen. Op het Goudenleeuwplein werden vuurstenen werktuigen en ceramiek aangetroffen, die naar het neolithicum verwijzen. In het hele stadscentrum komen regelmatig vondsten tevoorschijn, die te interpreteren zijn als restanten van nederzettingen uit de protohistorie en de Romeinse tijd. De belangrijkste concentraties Romeinse vondsten binnen de latere stad kwamen aan het licht bij het rivierenknooppunt en overbruggen de periode van de 1ste tot de 4de eeuw.

Binnen de afgebakende stadskern van Gent, voornamelijk op de Zandberg en zijn uitlopers en langsheen de Schelde werden sporen van vroegmiddeleeuwse aanwezigheid vastgesteld (Declercq & Laleman 2010). Hoe fragmentarisch ook, elke registratie van die pre- en vroegmiddeleeuwse getuigen is niet alleen belangrijk voor de reconstructie van het verste verleden in de regio Gent, maar is ook van groot belang voor de reconstructie van de oorsprong en de vroegste ontwikkelingen in de stadswording van Gent. In de eeuwenlang dichtbebouwde stad is het niet evident om sporen van dit verre verleden terug te vinden.

De stichting van twee kloosters in het begin van de 7de eeuw beïnvloedde in sterke mate de verdere ontstaansgeschiedenis van de stad (Declercq 1997; Declercq & Laleman 2010). Tot aan de Noormanneninvallen in de 9de eeuw had het Gandaklooster, de voorloper van de latere Sint-Baafsabdij, een belangrijke functie. Bij dit klooster bevond zich wellicht een nederzetting van bovenlokaal belang, namelijk Ganda, hoofdplaats van de Gentgouw of *pagus Gandensis*. Het tweede, wellicht ook oudste klooster, bevond zich op de Blandijnberg en staat bekend als *Blandinium* of de latere Sint-Pietersabdij (Declercq 1997; Bru & Vermeiren 2010). De twee kloosters en het er omheen ontstane dorp werden in de late middeleeuwen binnen de stadsomwalling opgenomen.

De landbouwoverschotten op beide kloosterdomeinen hebben geleid tot de ontplooiing van de eerste middeleeuwse handelsstad in de latere 9de en 10de eeuw (Declercq & Laleman 2010; Laleman 2011). Dit omwalde areaal met een oppervlakte van zowat 6 hectare sloot aan op de Schelde. In het centrum van deze middeleeuwse kernstad verrees de eerste stadskerk, gewijd aan Johannes, Bavo en Vaast, de latere Sint-Baafskathedraal. Vanaf het midden van de 10de eeuw breidde de handelsnederzetting zich uit. Een belangrijke stimulans ging uit van de graven van Vlaanderen die de residentie in het belangrijkste economische centrum van het graafschap Vlaanderen uitbouwden op de westelijke oever van de Leie. Omheen een areaal van zowat 80 hectare werd omstreeks 1100 een grachtengordel als (tweede) stadsomwalling aangelegd en plaatselijk met stenen fortificaties bijkomend versterkt (Laleman & Stoops 1996). Binnen dit stedelijke gebied, bekend als de Kuip, waren vele tientallen stenen huizen "hoog als torens", wat leidde tot de duiding als middeleeuws Manhattan (Laleman & Raveschot 1991; Laleman 1999). De uitbreiding van de stad is ook te volgen in de oprichting van nieuwe parochies: Sint-Jacob in 1093, Sint-Michiel voor 1105, Sint-Niklaas voor 1120. Maar ook buiten de omwalling woonden mensen: wijken met een afzonderlijk stedelijk statuut, adellijke hoven met opper- en voorhof, religieuze instellingen met hun landelijke afhankelijkheden. Een deel van die middeleeuwse bewoning werd in de laatmiddeleeuwse omwalling opgenomen. In de loop van de 13de eeuw kon Gent immers tal van deelgebieden in diverse etappes verwerven en aan de toenmalige stad toevoegen. Omstreeks 1300 ontstond dan een nieuwe omwalling van zowat 13 kilometer omheen een gebied van 644 hectare (Boone & Deneckere 2010). De begrenzing mag echter

niet doen vergeten dat ook daarbuiten mensen woonden en nederzettingen gelegen waren. Tot ongeveer 1 mijl buiten de omwalling ressorteerden de mensen nog onder stedelijke bevoegdheid en jurisdictie. Verderaf speelden andere landheren een rol. Vanaf het begin van de 14de eeuw werd de Plaetse (latere Botermarkt) het administratieve centrum van de middeleeuwse stad. Het Belfort, de schepenhuisen, het schuttershof van Sint-Joris onderstreepten de stedelijke identiteit van de toenmalige grootstad Gent. Diverse andere markten en pleinen zoals de Korenmarkt en de Vrijdagmarkt kregen vorm om de talrijke economische en commerciële functies de nodige omkadering te bezorgen.

Het moeilijk te ontwarren rivierennet en de ingrepen daarop om de waterstanden in de stad te beheersen, hebben gedurende de middeleeuwen de lay-out van de stad sterk beïnvloed (Laleman 2011). De waterwegen zijn tevens een gidsfossiel om middeleeuwse productieplaatsen en ambachtelijke activiteiten te herkennen of op te sporen. De machtsstrijd tussen het centrale gezag en de steden leidde in Gent tot de Carolijnse Concessie van 1540 (Boone & Deneckere 2010). De Sint-Baafsabdij werd afgeschaft en maakte plaats voor een gebastioneerde versterking, het nieuw Kasteel (later Spanjaardenkasteel). De stadsvestingen ondergingen belangrijke wijzigingen. Het oude corporatieve systeem werd opgedoekt. Veel stedenbouwkundige ingrepen uit die tijd en de daaropvolgende eeuwen kunnen enkel nog met archeologisch onderzoek worden gereconstrueerd.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context.

Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die onze steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. In een aantal gevallen werden de laatmiddeleeuwse muren tussen de 16de en de 18de eeuw vervangen door bastions en Vaubanversterkingen. De vergelijking met oudere stadsplannen laat ons echter steeds zien dat deze latere omwallingen ook de volledige laatmiddeleeuwse ruimte omvatten.

Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening zal zich in de eerste plaats concentreren op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever zullen mee opgenomen worden. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.

BOONE M. & DENECKERE G. (red.) 2010: *Gent. Stad van alle tijden*, Mercatorfonds, Gent.

BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.) 2009: *Archeologisch onderzoek in Gent 2000-2009*, Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent, reeks 2, 3, Gent

BRU M.-A. & VERMEIREN G. 2010: *Onder het Sint-Pietersplein Gent. Van hoogadelijke begraafplaats tot parking*, Gent.

BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.) 2010: *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2010*, Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent, reeks 2, 4, Gent.

BRU M.-A. & VERMEIREN G. (red.) 2012: *Archeologisch onderzoek in Gent 2002-2011*, Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent, reeks 2, 5, Gent.

CAPITEYN A., ANTHEUNIS G., CALLE S., CHARLES L. & LALEMAN M.C. 2007: *Historische atlas van Gent: een visie op verleden en toekomst*, Amsterdam.

- CHARLES L., DE VUYST W., ERVYNCK A., EVERAERT G., LALEMAN M.C. & LAPORTE D. (red.) 2000: Het prinselijk hof ten Walle in Gent, *Jubileumuitgave Stadsarcheologie. Bodem en Monument in Gent*, Gent.
- DECAVELE J., BALTHAZAR H., BOONE M., GEENS G. & COPPEJANS-DESMEDT H. 1989: *Gent. Apologie van een rebelse stad*, Antwerpen.
- DECLERCQ G. (red.) 1997: *Ganda & Blandinium. De Gentse abdijen van Sint-Pieters en Sint-Baafs*, Gent.
- DECLERCQ G. & LALEMAN M.C. 2010: Archeologie van de stedelijke ruimte. In: BOONE M. & DENECKERE G. (red.), *Gent. Stad van alle tijden*, Gent, 18-49.
- LALEMAN M.C. 1990 : Archeologische en historische visies op het ontstaan en de vroegste ontwikkeling van Gent in confrontatie. II. Een archeologische visie. In : *Ontstaan en vroegste geschiedenis van de middeleeuwse steden in de zuidelijke Nederlanden. Een archeologisch en historisch probleem*. Handelingen van het 14de Internationaal Colloquium, Spa 6-8 sept. 1988, Historische uitgaven reeks in-8, 83, Brussel, 305-315.
- LALEMAN M.C. 1999: Enkele aspecten van stedelijke ontwikkeling in Gent: percelen, huizen en bewoners. In: CARMIGGELT, A., HOEKSTRA T.J., VAN TRIERUM M.C. & DE VRIES D.J. (eds.) 1999: *Rotterdam Papers 10. A contribution to medieval and post-medieval archaeology and history of building*, Rotterdam, 143-153.
- LALEMAN M.C. 2000: Espaces publics dans les villes flamandes au moyen âge : l'apport de l'archéologie urbaine. In: BOONE M. & STABEL P. (eds.): *Shaping urban identity in Late Medieval Europe*, Studies in urban social, economic and political history of the Medieval and early modern Low Countries 11, Leuven, 25-41.
- LALEMAN M.C. 2011: Gent: de ontwikkeling van een stad aan de samenloop van Leie en Schelde. In: DELIGNE C. & SOENS T.(ed.), *Steden en water*. Jaarboek voor ecologische geschiedenis 2010, 9-32.
- LALEMAN M.C. & RAVESCHOT 1991: *Inleiding tot de studie van de woonhuizen in Gent. Periode 1100-1300. De kelders*, Verhandelingen van de Kon. Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België 53, Brussel.
- LALEMAN M.C. & STOOPS G. 1996: Ontwikkeling en verdediging in Gent. Een beknopt overzicht van de stadsarcheologische bijdrage ca. 9de-17de eeuw. In: VAN ROEYEN, J.-P. (ed.), *Uit Vlaamse bodem. 10 archeologische verhalen*, Sint-Niklaas, 120-140.
- TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingkernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.
- VERHULST A. 1999: *The rise of cities in North-West Europe*, Cambridge.

Is aangeduid als

- **Gent (Gent)** Deze zone omvat de historische stadskern van Gent.

Omvat

- **Apostelhuizen 24 (Gent)** Het vooronderzoek leverde een kelder uit de 2de helft van de 20ste eeuw en een postmiddeleeuws spoor met 16de-eeuws aardewerkfragmenten op.
- **Akkerstraat (Gent)** Er werden sporen gevonden van ophoging in de nieuwe tijd.
- **Akkerstraat 86 (Gent)** Naar aanleiding van bouwwerken door de Bouwgroep Vandewalle voerde de Dienst Stadsarcheologie enkele controles uit.
- **Bagattenstraat, Rozendaalken (Gent)** Naar aanleiding van de bouw van een studentencomplex werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.
- **Biezekapelstraat (Gent)** In het kader van een grootschalige renovatie van het Bischoppelijk Seminarie 'het Sint-Baafshuis', werden door BAAC Vlaanderen twee opgravingen uitgevoerd. Een eerste situeerde zich aan het voormalige seminarie gelegen aan de Kapittelstraat. De tweede opgraving bevond zich aan de noordwestelijke hoek van het voormalige seminarie, ter hoogte van het toekomstige 'Scharniergebouw'.
- **Biezekapelstraat 2 (Gent)** Op vraag van de Dienst Monumentenzorg van de Stad Gent werd het voormalige Klein Sint-Bavo of voormalige Seminarie in 2010 nogmaals grondig geprospecteerd.
- **Bijlokekaai (Gent)** Bij de heraanleg van de binnenterreinen van de Bijlokesite werden verschillende sporen en structuren gevonden, alsook menselijke begravingen.
- **Bisdomkaai (Gent)** Bij een verlaging van de huidige kaaimuur langsheen de Bisdomkaai werden restanten van de laat-19de-eeuwse kademuur zichtbaar.
- **Bisdomplein (Gent)** Bij een kleinschalige archeologische opgraving werden structuren aangetroffen gerelateerd aan de 17de-eeuwse bebouwing en enkele laatmiddeleeuwse straatniveaus.
- **Lammerstraat (Gent)** Bij een archeologisch onderzoek in het zogenaamde Circus te Gent werden restanten aangetroffen die verband houden met de oude looppiste.
- **Drabstraat (Gent)** Voor de bouw van een nieuwe museumvleugel/kunstencentrum met ondergrondse verdiepingen werden een aantal percelen in de historische stadskern van Gent archeologisch geëvalueerd door middel van proefputten.
- **Gandastraat 31 (Gent)** Ongeveer vijftien zandwinningskuilen waren de enige sporen.

- **Geraard de Duivelstraat 1 (Gent)** De onderzoeksopdracht bestaat uit een werfbegeleiding/opgraving vanuit wetenschappelijke vraagstelling en kadert binnen het uitvoeren van enkele sonderingsputten. De aangetroffen sporen en structuren zoals de muurresten en het aardewerk wijzen op de ontwikkeling van de site vanaf de late Middeleeuwen. Andere archeologische objecten zijn schaars.
- **Godshuizenlaan 2 (Gent)** Een uitbreiding van de abdijgebouwen werd op basis van archiefgegevens, inscripties en iconografie gedateerd in 1660-1662.
- **Graslei 14 (Gent)** De opgraving leverde twee waterputten in de tuin, vijf verschillende vloerfunderingsfasen in de kelder en een beerput op.
- **Groentenmarkt 5 (Gent)** Het proefputtenonderzoek leverde inzicht in de bouwgeschiedenis van het 15de-eeuwse Groot Vleeshuis. De oudste lagen, gekoppeld aan de oudste fase van het vleeshuis, werden niet bereikt
- **Keizer Karelstraat (Gent)** Binnen het plangebied werd een grote verstoringsgraad vastgesteld.
- **Oude Houtlei 122 (Gent)** Het klooster zelf dateert van 1687-1688, de kerk van 1725. In 1840 werd het complex verkocht aan de franciscanen die doorheen de 19de eeuw kerk en klooster uitbreidden. Bij de werken kwamen verschillende muurfragmenten aan het licht.
- **Koningstraat 16 (Gent)** De aangetroffen sporen en vondsten leveren belangrijke informatie op over de morfologie van S95 (een middeleeuws steen) en zijn latere aanpassingen. Het gaat hier onder meer om muurresten, vloeren, een haardplaats en een beerput. Er werd veel Doornikse kalksteen aangetroffen.
- **Meulestedsesteenweg 184 (Gent)** Naar aanleiding van de bouw van een nieuw gebouwencomplex werd een proefputtenonderzoek uitgevoerd.
- **Nederkouter 28-36 (Gent)** Bij een archeologische opgraving kwamen laatmiddeleeuwse sporen en structuren aan het licht die verband houden met de ingebruikname van het land op de oostelijke oever van de Leie.
- **Nederpolder 1-5 (Gent)** Bij een archeologisch onderzoek in de kelders van het Hotel Vanden Meersche werd een complexe meerperiodensite opgegraven, met sporen en structuren van de Merovingische periode tot en met de 20ste eeuw.
- **Tweekerkenstraat (Gent)** Tijdens de werken werden in hoofdzaak puinlagen aangetroffen tot ca. 2,26 meter onder het maaiveld alsook plaatselijk terrasopbouw in baksteen.
- **Cataloniëstraat, Emile Braunplein, Goudenleeuwplein, Korenmarkt, Poeljemarkt, Sint-Jansstraat (Gent)** Er werden sporen aangetroffen uit de vroege tot late middeleeuwen.
- **Oudburg 56 (Gent)** Het voornaamste resultaat was een kijk op de opbouw van één van de dragende zuilen en een opeenvolging van een aantal vloerniveaus in baksteen. Onder het vloerniveau troffen de onderzoekers tevens een aantal bakstenen muren aan.
- **Posteernestraat (Gent)** Bij een archeologische opgraving in het centrum van Gent werden sporen en vondsten aangetroffen van bewoning in de late ijzertijd, evenals restanten van de middeleeuwse stadsomwalling.
- **Predikherenlei 13 (Gent)** De opgraving leverde de kelders op die hoofdzakelijk dateren uit de 19de eeuw.
- **Prinsenhofplein 6, Zilverhof 46 (Gent)** Naar aanleiding van de omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen binnen een pand aan het Prinsenhofplein 6 / Zilverhof 46 te Gent, werd een archeologisch traject opgestart dat uiteindelijk uitmondde in een kleinschalige opgraving. Bij het uitgraven van de verschillende ruimtes of Kamers binnen het pand kwamen twee oudere vloerniveaus aan het licht.
- **Reep 4 (Gent)** Naar aanleiding van de renovatie en nieuwbouw van een aantal gebouwen werd een proefputtenonderzoek uitgevoerd.
- **Schouwburgstraat (Gent)** Zoals bij de vorige twee doorsneden waren de resultaten zeer beperkt.
- **Sint-Baafsplein 1A (Gent)** Sint-Baafskathedraal, waarvan de oudste vermelding opklimt tot 942. De bouwgeschiedenis van dit overwegend gotisch gebouw is zeer complex. De belangrijkste bouwcampagnes omvatten de bouw van het koor op het einde van de 13de eeuw en eerste helft 14de eeuw onder invloed van Noord-Franse en Scheldegotiek, de bouw van westtoren in Brabantse gotiek in 1462-1534, en de bouw van schip en transept in 1533-1559.
- **Sint-Baafsplein 8 (Gent)**
- **Begijnhofdries 25-32, Edmond Boonenstraat 2-6, Hippoliet Lammensstraat 2-4 (Gent)** Het onderzoek is het gevolg van het plan om de conventen op het plangebied om te vormen tot verschillende woningen. Er werden sporen en vondsten aangetroffen die dateren vanaf de late middeleeuwen. Echter zijn de verzamelde gegevens te verspreid en te fragmentair om concrete uitspraken te doen over de conventen en het begijnhof.
- **Sint-Michielsstraat 13-15 (Gent)** Vlakdekkende archeologische opgraving waarbij restanten zijn gevonden van de woningen op dit terrein vanaf de 11de eeuw.
- **Veldstraat 82 (Gent)** Op enkele constructieresten na was de bovenste meter volledig verstoord en/of opgehoogd. Daaronder begonnen de archeologisch interessante middeleeuwse lagen. De moederbodem werd niet bereikt vanwege het grondwater.
- **Vijfwindgatenstraat (Gent)** Waarschijnlijk gaat het hier om een restant van de voormalige stadsomwalling.
- **Voorhoutkaai 22-24 (Gent)** Naar aanleiding van de realisatie van appartementen waarbij in eerste instantie het huidige gebouwenbestand wordt afgebroken en waarna 6 appartementen worden gerealiseerd, werd een proefputtenonderzoek uitgevoerd.
- **Sint-Baafsplein (Gent)** Tijdens een stabiliteits onderzoek werden er een aantal proefputten gegraven onder de verharding en fundering van de huidige vloer van de binnenkoer (-15cm). Hier kwamen vrijwel meteen archeologische sporen aan het licht. De eerste intacte menselijke begravingen kwamen vanaf -75cm aan het licht. Er werden een gemetst systeem van waterafvoer uit de 19de eeuw en een grote bakstenen structuur uit de 17de -18de eeuw gevonden.
- **Sint-Baafsplein (Gent)** Naar aanleiding van het stabiliteitsonderzoek ter hoogte van de crypte in het Sint-Baafskathedraal werden er een aantal proefputten gegraven. In dit vooronderzoek botste men op het bakstenen gewelf van een 17de eeuwse

grafkelder. Deze behoort meer dan waarschijnlijk toe aan Karel Van den Bosch, die de 8ste bisschop van Gent was tussen 1651 en 1660. Tevens trof men een aantal grafkuilen en intacte menselijke begravingen aan. Tot slot werden enkele onzekere restanten van mogelijk oudere vloerniveaus gevonden. Het vondstmateriaal betrof hoofdzakelijk middeleeuws aardewerk en een 15de eeuwse Schotse munt (Koning James III).

- **Sint-Pietersnieuwstraat 21-23 (Gent)** Een eerste fase wordt in de 13de tot 14de eeuw (mogelijk tot 15de eeuw) gedateerd. Een tweede occupatiefase wordt tussen de 15de en de 19de eeuw gedateerd. Een derde occupatiefase omvat sporen die recenter zijn dan de 19de-eeuwse ophoging en nivellering van het terrein.
- **Groenebriel (Gent)** Deze archeologische werfbegeleiding leverde 10 sporen, 9 muren en aardewerkvondsten op, die hoofdzakelijk in de late-en post-middeleeuwen konden gedateerd worden.
- **Zonder-Naamstraat 16 (Gent)** In het kader van een nieuwbouwproject werd een archeologisch prospectieonderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd in de Zonder-Naamstraat te Gent. Dit vooronderzoek bracht een negentiende-eeuwse antropogene ophogingslaag van 2-3 m dik aan het licht. Onder de ophogingslaag werden geen antropogene sporen aangetroffen, wat aanduidt dat er op dit terrein geen activiteiten werden uitgeoefend, vermoedelijk gelinkt aan het dynamische karakter van het toenmalige landschap dat onderhevig was aan overstromingen van de Leie.

Is gerelateerd aan

- **Groentenmarkt 7 (Gent)** In een geschil van 1251 over het juiste traject van de Lieve, de grotendeels gegraven verbinding tussen Gent en Damme, duikt het Vleeshuis voor het eerst op. Zoals de Vleeshal zich thans nog in het stadsbeeld voordeet, getuigt ze van een bouwfase in het eerste kwart van de 15de eeuw.
- **Nieuwland (Gent)** De opgraving vond plaats in een deel van de stad Gent dat tot zeker in de late middeleeuwen in een overstromingsgevoelig gebied lag. De oudste sporen, namelijk greppelsystemen, zijn dan ook te koppelen aan mogelijke bleekweiden. Na diverse ophogingspakketten kwamen dan de oudste sporen van bewoning aan het licht, burgerhuizen langs Nieuwland, en de daarmee geassocieerde structuren. In de 19de eeuw maakte deze bebouwing plaats voor een tweede fase van bebouwing.

Is deel van

- **Afsnee, Desteldonk, Drongen, Gent, Gentbrugge, Ledeborg, Mariakerke, Mendonk, Oostakker, Sint-Amansberg, Sint-Denijs-Westrem, Sint-Kruis-Winkel, Wondelgem, Zwijnaarde (Gent)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140021>

Unesco werelderfgoed bufferzone: Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer

Unesco werelderfgoed bufferzone

Beknopte karakterisering

Typologies belforten, gevangenissen, lakenhallen

Stijl

Datering 14de eeuw, tweede kwart 15de eeuw, derde kwart 17de eeuw, tweede kwart 18de eeuw, vierde kwart 19de eeuw, voor WO I

Betrokken personen

- 't Kindt, David (Ontwerper)
- Cruyl, Lieven (Ontwerper)
- De Waele, Joseph (Ontwerper)
- Roelandt, Louis (Ontwerper)
- Vaerwyck, Valentin (Ontwerper)
- Van Assche, Auguste (Ontwerper)
- Van Assche, Simon (Ontwerper)
- Van Rysselberghe, Charles (Ontwerper)

Beschrijving

Het belfort, de lakenhal en de Mammelokker (voormalige stadsgevangenis) zijn erkend als werelderfgoed. De binnenstad van Gent werd als bufferzone rond deze gebouwen afgebakend.

Het [volledige dossier](#) kan je raadplegen op de website van UNESCO.

Is de omvattende aanduiding van

- **Sint-Baafsplein (Gent)** Aan de bouw van het huidige Belfort van Gent werd begonnen in het eerste kwart van de 14de eeuw. Vermoedelijk was het oorspronkelijke ontwerp van de hand van de meestermetser Jan van Haelst. De huidige stenen torenspits dateert van 1911-1913. Het gotische gebouw heeft een rechthoekig grondplan en is opgetrokken uit Doornikse kalksteen.
- **Botermarkt 17-18, 17A, 18A, Sint-Baafsplein 2A (Gent)** Ter vervanging van de oude Lakenhal op de Hoogpoort tegenover het stadhuis, werd in 1425 begonnen met de bouw van een nieuwe Lakenhal aanleunend tegen de oostzijde van het Belfort. Handelsgebouw in Brabantse gotische stijl naar ontwerp van Simon Van Assche. In 1445 waren zeven traveeën van het elf traveeën lange ontwerp uitgevoerd. In 1903 werden vier traveeën toegevoegd aan de noordzijde en was het oorspronkelijke 15de-eeuws ontwerp voltooid.
- **Botermarkt 17-18, 17A, 18A (Gent)** Klein gebouw met grillig plattegrond, opgetrokken in 1741 tegen de westgevel van de Lakenhal en de noordzijde van het Belfort, ter vervanging van de in 1718 op de Korenmarkt gesloopte stadsgevangenis. Bleef tot 1902 zijn functie van stadsgevangenis behouden. Dubbelhuis van drie traveeën en twee bouwlagen onder gebogen mansardedak, in overgang Lodewijk XIV-Lodewijk XV-stijl, opgetrokken naar ontwerp van architect David 't Kindt. Lijstgevel van hardsteen, bekroond met een gebogen fronton met in het tympaan een reliëf met uitbeelding van de legende van de Caritas, waarvan de bijnaam van het gebouw, namelijk Mammelokker, is ontleend.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/15013>